КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра педагогіки

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників (учителів початкових класів)

«Формування та розвиток ключових компетентностей молодшого школяра»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри педагогіки

(протокол №5 від 29.05.2026 р.)

Завідувачка кафедри Дарія Біда

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(протокол № 4 від 04.06.2026 р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Розробники: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Біда Д.Д., завідувачка кафедри педагогіки, кандидатка педагогічних наук, Матяшук В.П., кандидатка історичних наук, доцентка кафедри педагогіки, Волощенко О.В., старші викладачі кафедри педагогіки: Козак О.П., Банах О.В.)

Напрям підвищення кваліфікації: сучасні підходи до організації освітнього процесу в початкових класах Нової української школи.

Термін дії програми: з 01.01.2027 до 31.12.2031 року.

Рецензент:

Новикова Ніна Іванівна, професор кафедри природничо-математичної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»)., *доктор педагогічних наук*, доцент

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність теми «Формування та розвиток ключових компетентностей молодшого школяра» зумовлена сучасними вимогами реформування початкової освіти в Україні та переходом до концепції Нової української школи (НУШ).

Зміна парадигми освіти, що передбачає перехід від традиційної моделі (накопичення знань, умінь і навичок — ЗУН) до компетентнісного підходу, коли на перший план виходить здатність дитини застосовувати здобуті знання у реальних життєвих ситуаціях, вимагає від учителя нових підходів до реалізації повсякденних завдань освітнього процесу. Динамічний світ зі стрімким розвитком інформаційних технологій (ІКТ), глобалізацією та цифровізацією диктують нові вимоги: навчити дитину вчитися, самостійно шукати інформацію, аналізувати її та адаптуватися до змін, тому й вимоги Державного стандарту початкової освіти зосереджують освітній процес не на механічному запам'ятовуванні матеріалу, а на формуванні ключових компетентностей і наскрізних умінь (критичне мислення, ініціативність, здатність вирішувати проблеми), подоланні розриву між теорією та практикою.

Програма передбачає ознайомлення з ключовими компетентностями молодшого школяра в умовах сучасних викликів, пропонує мотиваційні технології як інструментарій підвищення успішності учнів. Недостатньо сформовані на рівні молодшої школи складники ключових компетентностей проявляються в старших класах як освітні втрати (за результатами дослідження ЗЗМЯПО), тому в програму включені питання з дослідження причин їх виникнення та можливих шляхів подолання.

Особливе місце в програмі посідає практична складова. Слухачам пропонуються сучасні інструменти мотиваційних технологій, формування та розвитку компетентності «вільне володіння державною мовою», математичної та соціально-емоційної компетентності учнів.

Таким чином, зміст програми орієнтований на те, щоб педагог початкової школи не лише познайомився з ключовими компетентностями молодших школярів, а й засвоїв практичні навички формування та розвитку математичних знань та вмінь в особистому та суспільному житті людини, уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, здатності долати життєві виклики, вміти взаємодіяти з іншими, мати позитивне ставлення до себе.

Цільова група: вчителі початкових класів.

Обсяг: 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми. Програма передбачає поєднання лекційних, практичних і самостійних форм роботи у віддаленому форматі. Акцент зроблено на практичну спрямованість змісту навчання, аналіз реальних освітніх кейсів, виконання практичних завдань.

Навчальні матеріали адаптовані до потреб педагогічних працівників різних категорій та рівнів професійного досвіду.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

компетентностей молодшого школяра» є гармонійний розвиток особистості дитини, її пізнавальних здібностей, самостійності та ціннісних орієнтирів через оволодіння комплексом ключових і предметних компетентностей, необхідних для успішного навчання та життя в сучасному суспільстві.

Завдання підвищення кваліфікації:

- актуалізувати розуміння ключових компетентностей Нової української школи;
- надати практичний інструментарій для розвитку інформаційної компетентності;
- удосконалити вміння розвивати компетентність «вільне володіння державною мовою» (мовно-літературна освітня галузь) молодшого школяра;
- сформувати методичні навички для формування та розвитку математичної та соціально-емоційної компетентності учня початкової школи;
- поглибити знання і навички використання мотиваційних технологій як інструментарію підвищення успішності учня.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться:

Загальні компетентності:

ЗК.02. *Соціальна компетентність* - здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

Професійні компетентності:

А.2. *Предметно-методичної,* що виявляється в здатності моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; здатності формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здатності здійснювати інтегроване навчання; здатності добирати й використовувати сучасні та ефективні методики й технології навчання, виховання та розвитку учнів; здатності розвивати в учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) критичне мислення; здатності здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання в учнів на засадах компетентнісного підходу; здатності формувати ціннісні ставлення в учнів.

Б.1. *Психологічної,* що виявляється в здатності визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів; здатності використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності; здатності формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність; здатності формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.

Г.2. *Організаційної,* яка виявляється в здатності організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів; здатності організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

Д.3. *Рефлексивної* компетентності, яка виявляється у здатності здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

Очікувані результати навчання:

- знає ключові компетентності молодших школярів;
- вміє формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність;

- вміє формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів, їх математичну та соціально-емоційну компетентності.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, під час індивідуального та фронтального опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях здійснюється експрес-контроль, робота в сесійних залах і презентації результатів, спільні онлайн дошки, міні експерименти у прямому ефірі, чат, голосування, рольові вправи. **Оцінювання вербальне.**

Курс **зараховується** за умови проходження вхідного опитування на електронному носії, **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання самостійної роботи.** Слухачі, які відвідали не менше 50% занять та успішно виконали індивідуальну роботу, отримують сертифікат відповідно до кількості прослуханих годин.

Особливості реалізації програми: дистанційна форма навчання, курс передбачає виконання індивідуальної роботи.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин, за умови виконання програми не менше 50% від загальної кількості.

Вартість:

- безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою;
- вартість послуги згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації: сертифікат.

ІІ. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з інтеграційно-мотиваційного заняття, 4-х модулів та 10-ти взаємопов'язаних тем.

Учасники, які виконали не менше 50% завдань програми, отримують сертифікат відповідно до кількості прослуханих годин.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 30 год, з них: 5 год – лекційні заняття, 21 год – практична робота, 4 год – самостійна робота.

РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Назви тем	Кількість годин			
	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Усього
Модуль 1. Ключові компетентності молодшого школяра в умовах сучасних викликів				
Тема 1.1. Ключові компетентності (загальний огляд)	1			1
Тема 1. 2. Розвиток особистості молодшого шкільного віку шляхом формування інформаційної компетентності		4		4
Тема 1.3. Мотиваційні технології як інструментарій підвищення успішності учнів		3		3
Усього годин за модулем	1	7		8
Модуль 2. Формування та розвиток компетентності «вільне володіння державною мовою» (мовно-літературна освітня галузь)				
Тема 2.1. Формування та розвиток уміння усно та письмово висловлювати свої думки та аргументовано пояснювати факти	1	3		4
Тема 2.2. Формування та розвиток любові до читання, відчуття краси слова		2		2
Тема 2.3. Формування та розвиток усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження		2		2

Усього годин за модулем	1	7		8
Модуль 3. Формування та розвиток математичної компетентності учня початкової школи				
Тема 3.1. Формування та розвиток усвідомлення математичних знань та вмінь в особистому та суспільному житті людини	1	3		4
Тема 3.2. Недостатньо сформовані складники математичної компетентності (за результатами дослідження ЗЗМЯПО) та можливі шляхи їх подолання	1	1		2
Усього годин за модулем	2	4		6
Модуль 4. Уроки щастя в початковій школі як розвиток соціально-емоційної компетентності учнів				
Тема 4.1. Синтез соціального, емоційного та духовного інтелекту як усвідомлення власної цінності, ціннісного підходу до життя	1			1
Тема 4.2. Формування та розвиток здатності долати життєві виклики, навичок конструктивної взаємодії, позитивного ставлення до себе та довколишніх		3		3
Усього годин за модулем	1	3		4
Самостійна робота: «Розвиток математичної (або читацької – за вибором) компетентності через діяльнісний підхід у початковій школі».			**4**	

Всього годин:	5	21	4	30

ІІІ. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Ключові компетентності молодшого школяра в умовах сучасних викликів. (Лекція, 1 година, практична, 7 годин)

Тема 1.1. Ключові компетентності (загальний огляд)

Десять ключових компетентностей Нової української школи (короткий коментар): спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами, спілкування іноземними мовами, математична компетентність (грамотність), компетентності в природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, уміння навчатися впродовж життя, соціальні і громадянські компетентності, підприємливість та фінансова грамотність, загальнокультурна грамотність, екологічна грамотність і здорове життя .

Спільні вміння для всіх компетентностей

Тема 1.2. Розвиток особистості учнів молодшого шкільного віку шляхом формування інформаційної компетентності

Інформаційна компетентність як інтегрована здатність дитини знаходити, сприймати, оцінювати, передавати та використовувати інформацію за допомогою різних, зокрема цифрових, засобів для розв'язання життєвих і навчальних завдань. Методичні засади формування інформаційної компетентності учнів молодшого шкільного віку.

Наступність у формуванні інформаційної компетентності. Використання компетентнісно-орієнтованих завдань під час викладання інтегрованого курсу "Я досліджую світ".

Тема 1.3. Мотиваційні технології як інструментарій підвищення успішності учня

Основні психологічні особливості мотивації. Роль особистості вчителя, його власного педагогічного стилю на мотивацію школярів.

Особливості мотивації молодших школярів.

Мотиваційні технології для учнів початкових класів як комплекс ігрови інтерактивних та психологічних методів, спрямованих на формування внутрішньо інтересу до знань: ігрові технології, технології швидкого успіху, технології соціально визнання та підтримки, практико-орієнтовані технології.

Модуль 2. Формування та розвиток компетентності «вільне володіння державною мовою» (мовно-літературна освітня галузь) молодшого школяра ***(лекція, 1 година, практична, 7 години)***

Тема 2.1. Формування та розвиток уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти

Мовленнєвий розвиток молодшого школяра як ключовий етап формування комунікативної особистості, коли усне мовлення стає більш усвідомленим, а письмове мовлення інтегрується у навчальну діяльність. Основні напрями роботи учителя в початкових класах: звуковимова та орфоепічна правильність, збагачення словника (активізація та розширення лексичного запасу), граматичний лад

(удосконалення побудови речень і зв'язків між ними), літературні норми та культура спілкування, етичні правила мовленнєвого етикету

Формування та розвиток умінь: усно висловлювати свої думки, почуття; письмово висловлювати свої думки, почуття; чітко та аргументовано пояснювати факти.

Тема 2.2. Формування та розвиток любови до читання, відчуття краси слова

Читацька грамотність: формування компетентного читача. Компетентний читач як особистість учня початкових класів, яка здатна глибоко розуміти, критично оцінювати та інтерпретувати доступні для розуміння тексти, а також застосовувати отриману інформацію в житті. Розвиток смислового читання (розуміння тексту) та критичного оцінювання інформації.

Тема 2.3. Формування та розвиток усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження

Принципи ефективного спілкування: активне слухання, чіткість і ясність, повага та емпатія, невербальна комунікація, уточнення та зворотний зв'язок, особисті межі.

Педагогічні технології для розвитку культурного самовираження як комплекс спеціальних педагогічних технологій, які допомагають дитині розкрити індивідуальність, засвоїти культурні цінності та вільно виявляти власний потенціал.

Співпраця з батьками у формуванні усвідомлення ролі мови.

Модуль 3. Формування та розвиток математичної компетентності учня початкової школи *(лекція, 1 година, практична, 5 годин)*

Тема 3.1. Формування та розвиток усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини

Математична компетентність учнів початкової школи як мета і результат освітньої діяльності.

Формування та розвиток обчислювальних умінь молодшого школяра.

Формування та розвиток вмінь, пов'язаних із вимірюванням величин.

Навчання учнів початкової школи роботи з даними.

Тема 3.2. Недостатньо сформовані складники математичної компетентності (за результатами дослідження ЗЗМЯПО) та можливі шляхи їх подолання.

Формування та розвиток вміння моделювати процеси та ситуації із застосуванням математичних відношень. Навчання здатності бачити математику навколо себе: перекладати реальні життєві ситуації мовою чисел, знаків, схем і рівнянь, а потім застосовувати отримані результати на практиці.

Формування та розвиток уміння виявляти прості математичні залежності в навколишньому світі

Модуль 4. Уроки щастя в початковій школі як розвиток соціально-емоційної компетентності учнів *(лекція, 1 година, практична, 3 години)*

Синтез соціального, емоційного та духовного інтелектів як усвідомлення власної цінності, ціннісного підходу до життя.

Формування та розвиток здатності долати життєві виклики, навичок конструктивної взаємодії, позитивного ставлення до себе та довколишніх.

Дихальні та релаксаційні техніки, рухливі й творчі ігри, вправи на розвиток емпатії та навички саморегуляції

4. СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують **самостійну роботу** «Розвиток математичної (або читацької – за вибором) компетентності через діяльнісний підхід у початковій школі».

Оцінювання самостійної роботи здійснюється за принципом «зараховано / не зараховано». Менше 60 балів – робота потребує доопрацювання.

Критерії оцінювання авторського методичного продукту (100 балів)

Критерій	Максимальна кількість балів
1. Відповідність змісту темі спецкурсу (актуальність, практична спрямованість, відповідність віковим особливостям школярів)	20
2. Методична грамотність (чіткість мети, логіка побудови, доцільність використаних методів, інтерактивних технологій, форм роботи)	25
3. Практична цінність і можливість упровадження (реалістичність використання в освітньому процесі, компетентнісний підхід)	20
4. Оригінальність та творчий підхід (авторські ідеї, нестандартні рішення, сучасні методики, використання цифрових ресурсів за потреби)	15
5. Якість оформлення методичного продукту (структурованість, грамотність, наочність, коректність посилань на використані джерела)	10
6. Самостійність виконання та професійна рефлексія (обґрунтування вибору методик, очікуваних результатів, можливостей удосконалення)	10
Усього	100

5. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТА РЕФЛЕКСІЇ

1. Якими нормативними документами затверджені ключові компетентності учнів

початкової школи?
2. Назвіть ключові компетентності молодших школярів.
3. Що таке інформаційна компетентність учня.
4. Які ви знаєте мотиваційні технології як інструментарій підвищення успішності учнів?
5. Охарактеризуйте зміст компетентності «вільне володіння державною мовою».
6. Охарактеризуйте зміст математичної компетентності.
7. Охарактеризуйте зміст соціально-емоційної компетентності.
8. Що таке «компетентний читач» і як його вирощувати в учнях початкової школи?
9. Як розвивати обчислювальні вміння молодшого школяра?
10. Як формувати та розвивати вміння, пов'язані з вимірюванням величин.
11. Як навчати учнів початкової школи роботі з даними.
12. Які педагогічні технології для розвитку культурного самовираження молодших школярів Ви знаєте?

Список літератури:

Нормативно-правові документи

1. Концепція Нової української школи. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf
2. Державний стандарт початкової освіти. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text

Основна література

1. Веб-сайт Українського центру якості освіти. URL: https://testportal.gov.ua/
2. О.Волощенко. Робота з позицією учня в системі формування усного висловлювання. – Методичний гайд для вчителя початкових класів.

3.Істоцька О. Уроки щастя в початковій школі URL: https://m.youtube.com/watch?v=xXWXdSF1FIQ

4.Караман С., Караман О., Ліпчевська І. Компетентнісний підхід до формування в учнів 1-2 класів усного мовлення на уроках української мови в закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин : методичний посібник для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин. [Електронне видання]. – Київ : Педагогічна думка, 2022. – 94 с.

5. Ляшенко О. Мотивація учнів до навчання: практичні ідеї та поради для вчителів. **URL:** https://justclass.com.ua/blog/motyvatsiya-uchniv-do-navchannya/

6. Мандзюк Т. Впровадження нового освітнього курсу "Уроки щастя" **URL:** https://vseosvita.ua/library/vprovadzhennia-novoho-osvitnoho-kursu-uroky-shchastia-903565.html

7. Меркотал Л. 11 компетентностей учня початкової школи: чек-лист для вчителя URL:https://oplatforma.com.ua/article/2108-11-kompetentnostey-uchnya-pochatkovo-shkoli-chek-lst-dlya-vchitelya

8.Нова українська школа: ключові компетентності https://uied.org.ua/2020/03/323/

9. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. — Київ : Літера ЛТД, 2019. — 208 с.

10. Підручники з української мови для 1-4 класів

11. PISA-2022: Національний звіт. URL: https://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/12/PISA-2022_Naczionalnyj-zvit_povnyj.pdf

12. Пономарьова К.І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови : методичний посібник. — Київ, 2020.
13. Типова освітня програма НУШ, чинна редакції
14. Усе про "Уроки щастя": зібрали відповіді на популярні питання URL: https://nus.org.ua/2024/07/24/use-pro-uroky-shhastya-zibraly-vidpovidi-na-populyarni-pytannya/
15. Уроки щастя – курс із соціально-емоційного навчання URL: https://naurok.com.ua/uroki-schastya-kurs-iz-socialno-emociynogo-navchannya-431510.html
16. Я досліджую світ : підруч. для 1 кл. закл. загал. сер. освіти (у 2-х ч.). Ч. 1 / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко. - Київ : Світич, 2023 - 128 с. : іл.
17.Я досліджую світ : підруч. для 1 кл. закл. загал. сер. освіти (у 2-х ч.). Ч. 2 / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко. - Київ : Світич, 2023 - 128 с. : іл.
18. Я досліджую світ : підруч. для 2 кл. закл. загал. сер. освіти (у 2-х ч.). Ч. 1 / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко. - Київ : Світич, 2024 - 128 с. : іл.
19.Я досліджую світ : підруч. для 2 кл. закл. загал. сер. освіти (у 2-х ч.). Ч. 2 / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко. - Київ : Світич, 2024 - 128 с. : іл.
20.Я досліджую світ : підруч. для 3 кл. закл. загал. сер. освіти (у 2-х ч.). Ч. 1 / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко. - Київ : Світич, 2025 - 144 с. : іл.
21. Я досліджую світ : підруч. для 3 кл. закл. загал. сер. освіти (у 2-х ч.). Ч. 2 / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко. - Київ : Світич, 2025 - 144 с. : іл.
22. Як формувати мотивацію учнів: ефективні техніки для щоденної роботи URL:https://naurok.com.ua/post/yak-formuvati-motivaciyu-uchniv-efektivni-tehniki-dlya-schodenno-roboti
23. 21 ідея для мотивації учнів (Від TeachThought Staff) URL: *https://osnova.com.ua › 21-...*

Додаткова література

1. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text